

İŞÇİ DAYANIŞMASI

Uluslararası İşçi Dayanışması Derneği Bülteni • 15 Temmuz 2019 • No: 136

Yeniden Korkusuz ve Güçlü İşçiler Olmak İçin...

Patronlar işçilere lütufta bulunmazlar. Örgütsüz ve dağınık işçileri kölece çalıştırmaktan, iliklerine kadar sömürmekten asla geri durmazlar. Sermaye sınıfını dize getirecek olan işçilerin mücadelesidir. Bu iki sınıf arasındaki mücadelenin sonucunu belirleyen, güçtür.

Dün, bugün, gelecek... Bu üç kelime zamanı anlatır. İnsanlığın dünden bugüne, bugünden yarına süreklilik halinde yürüyüşünü ifade eder. Geçmişin ayak izleri geleceğe açılır. Geçmiş, tüketilen ve öylece geride bırakılan bir zaman kesiti değildir. Tarih, geçmişin kayıt defteridir. Bu kayıt defterini bilmeyen, öğrenip örgütlenmeyen işçilerin aldatılması çok kolaydır. Bir zamanlar köle sahipleri, köleliğin bir kader olduğunu anlatıyorlardı iliklerine kadar sömürdükleri kölelerine. Çünkü kendileri için yeryüzü cenneti yaratmışlardı ve köleliği dayalı düzen değişmesini istiyorlardı.

Günümüzde ise sermaye sınıfı, kapitalist sömürü düzeninin ebedi ve değişmez olduğunu propaganda ediyor. Sömürü düzeninde yaşamak sizin kaderiniz diyor. “Her koyun kendi bacağından asılır” anlayışını toplumda ve işçiler arasında hâkim kılmak istiyor. Kaderi bir olan, tasası ve kıvancı bir olan işçileri bölüp parçalamak istiyor. Sömürücü efendiler, emekçilerin tarih bilgisine ve bilincine sahip olmasını asla istemezler. Çünkü böyle bir durumda işçileri aldatamazlar, kapitalist sömürü düzeninin değişmez olduğuna inandıramazlar. Meselâ son 200 yıl içinde işçi sınıfının defalarca isyan

edip ayağa kalktığını, sömürücülerin düzenini kökünden sarstığını, iktidara geldiğini bilen bir işçiyi, herhangi bir patron aldatabilir mi? Birleşen ve mücadele eden işçilerin patron karşısındaki duruşu nasıldır? İşten atılma korkusuyla eğilip bükülürler mi, yoksa alnı ak, başı dik bir şekilde haklarını mı savunurlar?

Dünya işçi sınıfının çok büyük ve şanlı bir tarihi vardır. İşçi sınıfının mücadele tarihini anlatan sayısız kitap yazılmış, film çekilmiş ve tiyatro oyunu sergilenmiştir. Nice şiirler, şarkılar yazılmıştır işçilerin onurlu direnişini ve kavgasını anlatan... Böylece geçmiş geleceğe bağlanmış, dünün deneyimleri bugüne aktarılmıştır. Bu toprakların işçi sınıfı da mücadele tarihinin sayfalarını nice deneylerle bezemiştir. Meselâ 111 yıl önce, tam da bu aylarda, o zaman Osmanlı sınırları içinde olan birçok kent işçi grevleriyle sarsılıyordu. 1908'de İstanbul'dan Beyrut'a, İzmir'den Selanik'e, Üsküp'ten Ereğli'ye, Kavala'dan Samsun'a ülke grevlerle çalkalanıyordu. Grevlerin en etkili olduğu alanlar tütün, maden, tersane, liman, tramvay, denizcilik, vapur ve elbette demiryolu işletmeleriydi. Neredeyse her sektörden işçiler greve gidiyor, ücretlerinin arttırılmasını, iş saatlerinin 10 saate düşürülmesini, haftalık tatil hakkı tanınmasını, ikramiye verilmesini ve iş güvenliği önlemlerinin alınmasını istiyorlardı. İşçi sınıfı, tüm ekonomik ve demokratik haklarını dişiyile tırnağıyla kazanmıştır. Örgütlü bir şekilde mücadele ettiği sürece haklarını korumuş ve geliştirmiştir. Ters durumda ise haklarını kaybetmiştir.

Patronlar işçilere lütufta bulunmazlar. Örgütsüz ve dağınık işçileri kölece çalıştırmaktan, iliklerine kadar sömürmekten asla geri durmazlar. Sermaye sınıfını dize getirecek olan işçilerin mücadelesidir. Bu iki sınıf arasındaki mücadelenin sonucunu belirleyen, güçtür. Örgütlü olan, geçmişin deneyimlerinden öğrenen ve kararlı bir mücadele veren işçiler kazanır. Kendilerini güçlü hisseden işçiler her türlü engeli aşip geçerler. Örgütlü ve güçlü olduğuna inanan işçilere hâkim olan haklılık duygusudur. Haklılık duygusu, örgütlü olmanın verdiği güçle kararlılığa dönüşür. Türkiye işçi sınıfının mücadele tarihinde bunun sayısız örneği vardır. Meselâ 15-16 Haziran 1970'te İstanbul ve Kocaeli'de 150 bin işçi üretimi durdurdu ve sel gibi meydanlara aktı. Çünkü zamanın Adalet Partisi hükümeti, Kemal Türkler'in başkanlığını yaptığı DİSK'i kapatmak, işçilerin örgütlü gücünü kırmak istiyordu. İşçiler haklı bir öfkeyle sokaklara döküldü, hükümet ise o işçilerin karşısına asker ve tanklardan barikatlar ördü. Ama barikatlar işçileri durdurmaya yetmedi. O günlerde en önde yürüyen kadın işçilerden biri, yaşadıklarını şöyle anlatıyor:

“Beyaz önlük ve ayakkabılarımızla, «haydi» lafını duyar duymaz çıktık. Topkapı'da polis kordonuna alındık.

Geri dönmek üzereyken, biz buradan geçeceğiz diye karar verdik ve erkek-kadın el ele, kol kola kenetlenip polisi yarıdık. Askerleri de geçtik. Bunları nasıl yaptık, hâlâ anlamış değilim! Sonra Topkapı'ya, Şehremini'ye yöneldik. Derken surların orada askerle göğüs göğse geldik, yaşlı bir adama sanırım vurdular, benim de göğsüme genç bir subayın süngüsü geldi. Bir arbeye yaşandı, onu da atlattık. Cağaloğlu'na kadar yol serbestti. Farklı fabrikalardan işçilerle Cağaloğlu'nda buluştuk. Dört yol ağzında yeneden çatışma yaşadık. Bir tankın üzerine çıktım, bir askerle göğüs göğse geldik, ben onu tuttum, o beni, ama ben orada kalmayı başardım. Tankların üzerinden atlayıp karşı tarafa geçtik, köprü'nün açıldığını ancak Eminönü'ne geldiğimizde gördük. Ayakkabılarımızın olmadığını da o zaman fark ettim, sadece benim değil arkadaşlarımın da ayakları çıplaktı. Anın heyecanından nasıl kaybettiğimizin farkında bile değildik...”

Aynı günlere tanıklık eden bir başka işçi ise, gücün verdiği cesarete vurgu yapıyor: “İşçiler korkusuz ve her şeyi hallederiz havasındaydı. «İşçiyiz, Güçlüyüz» hissi

egemendi. Dünyada yaşanan bu tür eylemler bizi etkilemişti.” İşçileri korkusuz yapan, tankların üzerinden atlatan, süngü barikatlarını yarıran güçlü ve haklı olduklarına olan inançlarıydı. İnanıyorlardı, çünkü birleşip mücadele ettiklerinde patronların ne denli korkuya kapıldıklarını görmüşlerdi. Birleşen ve güçlerinin farkına varan işçilerin kendilerine olan öz saygısı artmıştı. Nitekim haklılık ve kararlılık duygusuyla, sonraki yıllarda da büyük mücadeleler verdiler. MESS patronlarının dayatmalarına aylar süren grevle yanıt veren bu işçilerdi. 1 Mayıs 1977'de 500 bin kişi olup Taksim Meydanını dolduran bu işçilerdi. O dönem bir fabrikada üst düzey yö-

netici olan Turgut Özal'ın yakasına yapışıp hesap soran bu işçilerdi. Patronlar karşısında ezilip büzülmüyorlardı. Haklı, başları dik ve kararlıydılar.

Şimdi 12 Eylül 1980 askeri darbesinin neyi hedeflediğini bir kez daha düşünelim. Bugün de birçok hakkımız elimizden alınmış durumda, sırada ise kıdem tazminatı var. AKP hükümeti milyonlarca EYT'linin hakkını tanımıyor. Zira işçileri korkulacak, dikkate alınacak bir güç olarak görmüyor. Kutuplaştırma siyasetiyle işçileri bölüp parçaladığını düşünüyor. Ama nehirlerin okyanusa akışı durdurulamadığı gibi, işçi sınıfının sömürüye ve hak gasplarına karşı mücadelesi de durdurulamaz. İşçiler, eninde sonunda büyük kitleler halinde hakları için mücadele yolunu seçeceklerdir. Bu mücadelenin başarıya ulaşması için daha çok sayıda işçi geçmişin deneyimlerini öğrenmeli, tarih bilinci edinmeli, örgütlü bir güç haline gelmelidir. İşçi sınıfının yeniden korkusuz hale gelmesinin, işçilerin kendilerini güçlü, haklı ve gururlu hissetmelerinin yolu budur. ■

Nehirlerin okyanusa akışı durdurulamadığı gibi, işçi sınıfının sömürüye ve hak gasplarına karşı mücadelesi de durdurulamaz. İşçiler, eninde sonunda büyük kitleler halinde hakları için mücadele yolunu seçeceklerdir.

Dikkat Manipülasyon Var!

Uzun ve yorucu bir günün ardından işten çıkan bir işçi, arkadaşına, bir işçi eyleminden fotoğraf karesi gösterir. Bu fotoğrafı ilk kez gören işçi, oldukça şaşkıncu bir soru sorar: “İnsanlar neden Coca-Cola pankartı taşıyor?” Fotoğrafı gösteren işçi, ısrarla pankartta yazanın *Coca-Cola* olmadığını söyler fakat arkadaşı bir süre boyunca ikna olmaz. Pankartta esasen “*Anti Capitalista*” (Anti Kapitalist) yazmaktadır! Fakat gerek yazı karakteri gerekse de pankartta kullanılan renkler *Coca-Cola*’nın logosunu andırdığı için, işçinin bilinçaltı ona esaslı bir oyun oynamıştır.

Coca-Cola, bugün dünya çapında reklama en çok para harcayan ve dolayısıyla en çok bilinen markaların başında geliyor! O yüzdendir ki bıraktık markanın rengini veya yazı karakterini, o meşhur şeffaf cam şişesinin kırığını gördüğümüzde bile gerek kıvrımından gerekse de renk, kalınlık gibi başka özelliklerinden onun ne olduğunu fark edebiliyoruz. Çünkü reklamlar yüzünden bu markaya ve doğal olarak şeffaf şişesinin görüntüsüne oldukça sık maruz kalıyoruz. Patronlar sınıfı bu reklamlarla adeta zihnimize sihirli oyunlar oynuyorlar. Dikkatimizi çekmiştir, *Coca-Cola*’da olduğu gibi pek çok büyük markanın logosunda ve kimi restoranlarda hâkim renk kırmızıdır. Neden? Bu bir tesadüf değildir! Kimi araştırmalar kırmızı rengin enerjiyi harekete geçiren, samimiyeti sağlayan, gücü simgeleyen ve iştah açıcı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koyuyor. Yani izlediğimiz o kısacık reklamın ya da bize sıradan gelen bir içecek kutusunun dahi her bir ayrıntısı ince tasarlanıyor.

Markalar, insan biyolojisinin zaafalarını ve toplumların kültürel yapısını hedef alarak reklamlarını hazırlıyor. Mesela yine *Coca-Cola*’dan örnek verecek olursak, Ramazan reklamlarını hatırlamayanımız yoktur. Bu reklamların kimilerinde kalabalık bir aile, kimilerinde ise bir apartman veya mahalle sakinleri neşeyle sohbet ederler. Tıpkı insanların sıklıkla ve özlemle andığı o eski Ramazanlarda olduğu gibi! Bu reklamlarda iftar sofrasına geleneksel yemeklerle birlikte, nedense litre litre *Coca-Cola* gelir. Co-

ca-Cola satışlarının Ramazan aylarında %20 artış göstermesinde bu reklamların payı yok mudur? Elbette vardır! Yılda ortalama 4 milyar dolarlık reklam bütçesi olan bu şirket, hazırladığı reklamlarla iç dünyamızda mutluluk, huzur, haz gibi duyguları uyandırıyor. Dolayısıyla insanları bu içeceği satın almaya teşvik ediyor. Bu örnekler aslında kapitalist şirketlerin biz işçi ve emekçileri nasıl manipüle ettiğini, bilinçaltımızı nasıl yönettiğini açıkça ortaya koyuyor.

Olaya bir de başka taraftan bakalım. Sadece hangi markaya ait içecek, yiyecek, kıyafet gibi ürünleri satın almamız için mi yönlendiriliyoruz? Bir düşünelim. Sıradan bir gazlı içeceğin reklamı için bile milyar dolarlar harcayan, markalarını bilinçaltımıza işlemek için türlü oyunlar oynayan patronlar, tüm zihnimizi etki altına almak için daha neler yapıyorlardır? Nasıl hangi içeceği almamız gerektiği konusunda manipüle ediliyorsak, aynı şekilde, her hangi bir olay karşısında nasıl düşünmemiz gerektiği konusunda da manipüle ediyoruz. Kendi tercihimiz ya da fikrimiz olduğunu düşündüğümüz pek çok şey, aslında egemenlerin çeşitli yollarla aklımıza soktuğu düşüncelerdir. Meselâ patronlar sınıfı, medyayı da kullanarak, her türlü araçla bilinçaltımıza bu sömürü sisteminin yıkılmaz olduğunu ve işçilerin bir araya gelemeyeceğini üflüyor. Dolayısıyla her şeyi var eden yüz milyonlarca işçi, kendini yalnız hissediyor. Sınıfının gücünden habersiz, bu sömürü sisteminin kölelik koşullarında yaşamaya kendini mecbur hissediyor. Manipülasyonun en acısı da bu değil mi?

Kardeşler, kapitalist sömürü sisteminin efendileri düşünmeyelim, sorgulamayalım istiyorlar. Tüm fikirlerimizi, tercihlerimizi yani yaşamımızı adeta bir kuklacı gibi yönetmeye çalışıyorlar. Bizler kukla değiliz. Biz üreten, çıkarları patronlar sınıfından farklı olan işçileriz. Biz, elleri bolluk ve bereket üreten bir sınıfız, işçi sınıfıyız! Biz sömürü son bulsun istiyoruz. Öyleyse egemenlerin manipülasyonlarına karşı uyanık olalım, sınıfımızın penceresinden bakalım, sınıfımızın fikirlerini kuşanalım. ■

Milyarlar Aç ve Yoksul!

Kapitalist sömürü sistemi toplumsal eşitsizlikleri büyütmeye devam ediyor. Bir avuç sermaye sahibinin elindeki zenginlik artarken; işsizliğe, açlık ve yoksulluğa itilen nüfus büyüdükçe büyüyor. Ekonomik kriz gerekçe gösterilerek işçilerin hakları gasp ediliyor, krizin faturası işçi sınıfına kesiliyor. Tüm ülkelerde sermaye hükümetleri aynı politikayı sürdürüyor: Şirketleri kurtarmak için ekonomik önlem paketleri açıklarken, sayısı yüz milyonları bulan işsizler için çözüm üretmiyorlar. Türkiye’de olduğu gibi, temel ihtiyaç ürünlerinin fiyatları arttıkça, ücretler artan enflasyon karşısında eriyor. Yoksulların sayısı artıyor, yoksulluk derinleşiyor.

Birleşmiş Milletlerin (BM) 15 Temmuzda açıkladığı Dünya Gıda Raporunda yer alan veriler, kapitalist sömürü düzeninin yarattığı eşitsizlik uçurumunu gözler önüne seriyor. Raporda, dünyada açlık çeken insanların sayısının dünya nüfusunun yüzde 11’ine karşılık gelen 820 milyonun üzerine çıktığı ifade ediliyor. Rapora göre, gelir eşitsizliğinin arttığı ülkelerde açlık çeken insanların sayısının da arttığı vurgulanıyor.

BM raporu, açlığı “düşük”, “orta” ve “şiddetli” kategorilerine ayırarak bu rakamları sunuyor. Raporda, açlığı en “şiddetli” yaşayan 820 milyon kişiye odaklanılıyor. “Orta” şiddette ve “şiddetli” derecede yetersiz beslenen insan sayısının toplam 2 milyar olduğu belirtiliyor.

Sermaye düzeninin temsilcileri, keyfi kıstaslar koyarak ve rakamlarla oynayarak açlık ve yoksulluğu düşük göstermeye çalışıyorlar. Meselâ 1,90 dolardan az geliri olanları aşırı yoksul kategorisinde değerlendirirken, bunun üzerinde geliri olanları orta ölçekli yoksul sayıyorlar. Ancak 1,90 dolar gelir elde eden kategorisinde olanların sayısı azalmadığı gibi artıyor. Nitekim raporda, aynı zamanda BM’nin 2030’a kadar açlık sorununu bitirme hedefiyle ilgili bir itiraf da dikkat çekiyor. Beslenme sorununu “sıfır açlık” sloganıyla 2030’a kadar çözme, yani açlığı bitirme hedefinin 2015’te kaçırıldığı belirtiliyor. BM Dünya Gıda Programı Başkanı David Beasley, “2030’a kadar sıfır açlık hedefimize ulaşamayacağız” açıklamasını

yapmak zorunda kaldı. Bu açıklama, üretilen toplam zenginliğin kapitalistlerin elinde toplandığının ve daha fazla insanın açlık çekmeye başladığının itirafıdır.

Dünyanın farklı bölgelerindeki durumu da yansıtan raporda yer alan önemli veriler şöyle:

- Yetersiz beslenenlerin oranı 2015’e kadar düşerken bu yıldan sonra artmaya başladı.
- Açlık çekenlerin sayısı Afrika’da 256, Asya’da 513, Latin Amerika ve Karayipler’de ise 42,5 milyona yükselmiş bulunuyor.
- Dünya nüfusunun yüzde 17,2’sine karşılık gelen 1 milyar 300 milyon kişi orta düzeyde açlık çekiyor. Orta ve şiddetli düzeyde açlık çekenlerin toplam sayısı 2 milyar kişiye ulaştı.
- Beslenme bozukluğunun bir sonucu olan aşırı kilo ve obezite neredeyse tüm ülkelerde artıyor. Bu nedenle hayatını kaybedenlerin sayısı 4 milyona ulaşmış durumda.
- 2016’da aşırı kilolu ve obezlerin sayısı yetişkin bireyler arasında 2 milyara ulaşmış durumda.
- 5 yaş altında olan ve normal gelişmelerini sürdüremeyen, zayıf ve bodur kalan çocukların sayısı yaklaşık 149 milyon.
- Buna karşılık 2018’de obeziteye maruz kalan 5 yaş altındaki çocukların sayısı 40,1 milyona ulaştı.

Bugünün teknolojik olanaklarıyla dünyadan açlığın ve yoksulluğun kökünü kazımak mümkündür. Ancak bunun için kâra dayalı sömürü sisteminin ortadan kaldırılması, üretimin kâr için değil tüm insanların çıkarı için yapılması gerekiyor. Kapitalizm altında, zenginler ve yoksullar arasındaki uçurum daha da artıyor. Zenginlik bir avuç kapitalistin elinde birikirken, bu zenginliği üreten milyarlar açlığa ve yoksulluğa mahkûm ediliyor. Bu durumu tersine çevirmek mümkün. Ancak tüm üretimi yapan ve örgütlü bir güce ulaşıncaya sömürü sistemini kökünden sarsabilecek işçi sınıfı bunu başarabilir. Kapitalist sömürü sistemi yıkılmadan işsizlik, açlık ve yoksulluk son bulmayacak. ■

İşçilerin Hak Mücadelesi Devam Ediyor

DİSK/Emekli-Sen

Emekliler %5 Zammı Protesto Etti: DİSK'e bağlı Emekliler Sendikası (Emekli-Sen) %5'lik düşük zammı 9 Temmuzda ülke çapında gerçekleştirdiği eylemlerle protesto etti. Yapılan eylemlerde "Hükümet Zammını Al Başına Çal!" sloganı öne çıkarken, emekliler hak mücadelesini yükseltmek için emeğiyle geçinen herkesi örgütlenmeye çağırdı. Basın açıklamalarında emeklilerin geçim sıkıntısı yaşadığı, nitelikli bir sağlık hizmetinden yararlanamadığı ve sosyal yaşamın dışına itildiği belirtildi. Türkiye'deki 12 milyon emeklinin 5 milyonunun çalışmak zorunda kaldığı aktarılırken, açıklanan zam oranının bir kez daha hayal kırıklığı yarattığı ifade edildi. Seçim süreci nedeniyle ertelenen tüketim maddelerine yapılan zamların Haziran ayının sonu itibarıyla üst üste yağdığı, bunun sonucunda tüm işçi ve emekçiler gibi emeklilerin de alım gücünün ciddi oranda eridiği söylendi. Emekli-Sen üyeleri bu koşullarda hükümetin en düşük maaşı alan işçi emeklisine 56 lira gibi bir zammı reva görmesinin kabul edilebilir yanı olmadığını vurguladılar ve krizin faturasını emekçiye, emekliye kesenlere karşı mücadele çağrısı yaptılar.

Sibaş İşçileri İşe İade Davasını Kazandı: Sibaş işçilerinin işe iade davası 5 Temmuzda Söke 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde görüldü. Mahkeme 51 işçi için sendikal tazminat ve işe iade kararı verdi. 20 işçinin işe iade davası ise 20 Eylül tarihinde görülecek. Aydın Söke'de bulunan Sibaş Gıda işçileri, 2018 yılının başında Tek Gıda-İş Sendikasına üye oldukları için işten atılmış-

SİBAŞ

PETLAS

lardı. İşçiler fabrika önünde kurdukları çadırda "işimizi geri istiyoruz" diyerek devam ettikleri direnişte 6. ayı geride bıraktılar. Sibaş işçileri, mahkeme kararının ardından "Mahkeme Kararı Uygulansın İşimizi Geri İstiyoruz" pankartını direniş çadırının önüne astılar. Sendikalarıyla birlikte, fabrika önündeki direniş çadırında işe dönüşüne kadar mücadelelerine devam edeceklerini söylediler. Direnişçi işçilerden Meral Yıldız, "Sibaş patronu mahkemenin kararına itiraz etmezse, iki haftanın sonunda, üçüncü haftada bizlere işbaşı yaptırması gerekiyor. İşbaşı yaptırmaz da itiraz ederse fabrikada sendikalı olarak işbaşı yapana kadar direnişimiz ve mücadelemiz aynı kararlılıkla sürecek" dedi.

TÜPRAŞ İşçilerinin Kazanılmış Hakları Gasp Edildi: Koç Holding'in işçilerin kazanılmış haklarını ortadan kaldırmayı amaçlayan dayatmaları nedeniyle tıkanan TÜPRAŞ'taki toplu iş sözleşmesi, Yüksek Hakem Kurulu (YHK) tarafından sonuçlandırıldı. Sözleşmenin 1 Temmuzda YHK tarafından bağıtlanmasıyla, işçilerin 40 senelik kazanılmış hakları gasp edildi. Bu duruma oldukça öfkelenen Petrol-İş üyesi TÜPRAŞ işçileri, YHK'nın açıkça sermayeden yana taraf olduğunu ve haklarına darbe vurduğunu dile getiriyorlar. Sözleşme süresini 2 yıldan 3 yıla çıkaran YHK, Koç patronlarının bir başka dayatması olan vardiya sisteminin değiştirilmesini de onayladı. YHK, işçilerin kazanılmış haklarından biri olan 8 günlük mazeret izinlerini azaltmadı fakat işçilerin bu haklarını ancak "amirlerin onayıyla" kullanabileceğini

TÜPRAŞ

Cargill

Saica Pack

buyurdu. Gerçek enflasyonun %30'ların üzerinde seyrettiği günümüz koşullarında, ücret zammını ise sadece yüzde 6 olarak belirledi. İşçiler bu hak gaspı karşısında oldukça öfkelenirken, aidiyet duygularını tamamıyla yitirdiklerini söylüyorlar. TÜPRAŞ rafinerilerinde çalışan Petrol-İş üyesi 4300 işçi, hak gasplarına karşı mücadeleyi büyüteceğini belirtiyor.

Petlas: Kırşehir'de bulunan Petlas'ın taşımacılık ve lojistiğini yapan Abdulkadir Özcan Otomotiv Lastik işçileri DİSK'e bağlı Nakliyat-İş Sendikasına üye oldukları için işten atıldı. Petlas/AKO işçileri fabrika önünde sendikalaşma üzerindeki baskıların kaldırılması, atılan işçilerin geri alınması talepleriyle bir eylem yaptı. "Direne Direne Kazanacağız!" diyen işçiler, taleplerini yansıtan dövizler taşıdılar. Fabrika önünde yapılan eylemde konuşan Nakliyat-İş Genel Başkanı Ali Rıza Küçükosmanoğlu, sendikalaşmanın anayasal bir hak olduğunu söyledi. 47 Petlas/AKO işçisinin sendikalarına üye olduğu için işten atıldığını söyleyen Küçükosmanoğlu; "Burası dağ başı değil, işçilere baskı yapamazsınız. İşçiler artık örgütlüdür, Nakliyat-İş üyesidir. Baskıya izin vermeyeceğiz. Bugünden itibaren Petlas Fabrikası önünde direniş başlamıştır" dedi.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi: Belediyenin Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Genel-İş Sendikası üyesi 52 işçiyi işten attı. İşten atma saldırısı sendikanın Trakya Şubesi tarafından belediye önünde protesto edildi. Basın açıklamasını okuyan Genel-İş Trakya Şube Başkanı Salim Şen, Belediye Başkanının kısa süre önce "İşçiler ile ilgili her türlü kararı birlikte alacağız" söylemini hatırlattı ve "Peki ne oldu da 'ben yaptım oldu' anlayışı ile işçiler işten atılmaktadır?" diye sordu. İşten atılan

Tekirdağ Belediyesi

işçilerin yaşlarının bahane edildiğini söyleyen Şen; "Peki belediye bürokrasisi çok mu genç, büyük çoğunluğu ya emekli ya da emekliliği dolmuş personel değil midir?" diye sordu. İşten atma saldırılarının devam edeceğinin konuşulduğunu aktaran Şen, bu haksızlığa son verilmesi için mücadele edeceklerini duyurdu.

Sakarya/Saica Pack: Söğüt 3. Organize Sanayi Bölgesi'nde (OSB) bulunan Saica Pack fabrikasından atılan işçiler hakları için mücadele ediyorlar. Türk-İş'e bağlı Selüloz-İş Sendikasına üye oldukları için Haziran ayının sonunda işten atılan 6 işçi, fabrika önüne kurdukları çadırda direnişlerini sürdürüyor. Ağır çalışma koşullarına karşı sendikalaştıklarını ifade eden işçiler, fabrikada çoğunluğu sağlayıp Çalışma Bakanlığı'ndan yetki belgesini aldıklarını fakat patronun kendilerini önce istifaya zorladığını, başarmayınca da işten attığını belirtiyorlar. Fabrikanın bulunduğu OSB'de sendikalaşan tek işyerinin Saica Pack olduğunu aktaran işçiler, işe geri alınmaya ve sendikal hakları tanınmaya kadar mücadele edeceklerini ifade ediyorlar.

Bursa/Cargill: Bursa Orhangazi'de nişasta bazlı şeker üretimi yapan Amerikan gıda devi Cargill'de sendikalaştıkları için atılan işçilerin direnişi fabrika önünde sürüyor. Tekgıda-İş Sendikasında örgütlü olan ve mücadeleyi büyütme yolunu seçen 14 Cargill işçisi, 5 mevsimi direnişte geçirdi. Direnişin 449. gününde 10 Temmuzda görülen işe iade davasının karar duruşmasında, mahkeme işçilerin sendikal nedenlerle işten çıkarıldıklarına hükmetti ve patronu tazminata mahkûm etti. Duruşma sonrası sendika adına açıklama yapan Suat Karlıkaya, "Biz anayasal hakkımızı kullandık ve anayasal hakkımızdan da asla vazgeçmeyeceğiz. Sendikalaşmak işçinin anayasal hakkıdır. Bunu herkes bilsin. Biz işçi sınıfına bir yol çiziyoruz. Bu yolda da vazgeçmeden devam edeceğimizi de ilan ediyoruz" dedi.

İzmir Aliağa Belediyesi: 31 Mart yerel seçimlerinde MHP'nin kazandığı İzmir Aliağa Belediyesi'nde sendikal oldukları için 179 işçi işten çıkarıldı. İşten atma saldırısına boyun eğmeyen Genel-İş üyesi belediye işçileri, Aliağa Demokrasi Meydanı'na kurdukları çadırda direnişlerini sürdürüyorlar. Başlattıkları imza kampanyasını ev ev, sokak sokak büyüten işçiler, karşı karşıya kaldıkları hukuksuzlukları anlatıyor, mücadelelerine destek istiyor. İzmir Genel-İş 5 No'lu Şube, 16 Temmuzda gerçekleştirdiği Temsilciler Kurulu toplantısında direnişteki işçilerle dayanışmayı büyütme kararı aldı. Alınan karara göre, Genel-İş üyeleri örgütlü oldukları işyerlerinde imza kampanyası yapacak, stant açacak ve basın açıklamaları gerçekleştirecek. ■

Medya, Şiddet ve Emekçi Kadın

İzleyenler bilir, 31 Mart seçimlerinden önce Güldür Güldür Show'da bir skeç yayınlanmıştı. O skeçte bir gazetenin genel yayın yönetmeni editörlere “aman ha, negatif habercilik yapmayın” minvalinde sözler ediyordu. Ona göre ekmeğe gelen zammın haberi “obeziteye tokat” manşetiyle verilmeliydi. Bu skeçe hepimiz kahkahalarla güldük ama gülerken düşündük de, çünkü bu skeçte anlatılanların hepsini gerçek yaşamda görüyorduk.

O günlerde soğanın, patatesin, biberin fiyatı el yakıyordu. Halk, pazarlarda, marketlerde bu sebzelerin yanına yaklaşmıyordu. Ama “kriz mriz yok” deniliyor, pazar esnafı, marketçiler suçlanıyordu. Bu sebzeleri daha ucuza almak için tanzim satış noktalarında oluşan kuyruklara “varlık kuyruğu” deniliyordu! Pahalılığın gerçek nedenleri anlatılmıyor, işsizlik kuyrukları gösterilmiyor, altında ezildiğimiz vergilerden, faturalardan bahsedilmiyordu. Sanki her şey güllük gülistanlıktı. Üç kuruşluk sadaka gibi sosyal yardımlar, ücret zamları “müjde” diye büyütülüp haber yapılıyordu.

Skeçteki gibi ekmeğe ya da gerçek hayattaki gibi soğana, patatese, bibere gelen zamlarla, tanzim satış kuyruklarıyla ilgili haberlerin çarpıtılarak verilmesi, gerçeklerin biz milyonlarca işçi ve emekçiden gizlendiği, aldatıldığımız anlamına gelir. Medyanın “negatif habercilikten” uzak durmasının nedeni bizim gerçekleri görmemizi ve hesap sormamızı engellemektir. Medya patronları, siyasi iktidarlar bunu sistematik olarak yaparlar. Sahip oldukları televizyon kanallarını, gazeteleri, dergileri, internet sitelerini, sosyal medya araçlarını kullanarak yalanları üretir ve yayarlar. En zehirli fikirleri zihnimize enjekte ederler. Bizi oyalar, kandırır, yalan yanlış düşüncelerle körleştirirler!

Tam da bu noktada bir soru daha soralım: Emegiyle geçinen insanları ilgilendiren böyle önemli konularda “negatif habercilik yapmamak” yaklaşımıyla tüm olumsuzlukları gizleyen medya, sıra kadına yönelik şiddet, kadın cinayeti, taciz, tecavüz, çocuk istismarı haberlerine gelince neden bambaşka bir tutum alıyor? Neden bu haberleri ısıtıp ısıtıp en ürkütücü görüntü ve başlıklarla

önümüze koyuyor? Neden bu konuda negatif haberciliğin âlâsı yapıyor?

Gerçekten bu nokta çok dikkat çekicidir. Emekçi kadınların hayat pahalılığı, yoksulluk, işsizlik, doğum-emzirme izni, kreş hakkının gasp edilmesi gibi sorunları medyada hasıraltı edilir. Kadın-erkek işçilerin bu sorunları çözmek için verdiği mücadelelere kör ve sağır kalınır. Ama kadına yönelik şiddet haberleri özellikle öne çıkarılır. Üstelik nedenleri, nasıl çözülebileceği üzerine tek bir kelime bile edilmeden! Çünkü amaç emekçi kadınların sorunları ve bu sorunların çözülmesi için çaba göstermek değildir!

Asıl amaç emekçi kadınları korkutmak, baskı altına almak, evinin dört duvarı arasına hapsetmek, körleştirmek, pasifleştirmek, itaat etmeye zorlamaktır! Zihnini esir almak, her an her yerde şiddete uğrayabileceği korkusuyla yaşamasını, kendini yalnız ve çaresiz hissetmesini sağlamaktır! Emekçi kadınların sorunlarını çözmek için irade göstermesini, harekete geçmesini ve birleşip örgütlenmesini engellemektir! Kadın-erkek tüm işçilerin birleşip sömürü düzenini ve yarattığı tüm sorunları yok etmek için birlikte mücadele etmesini engellemektir!

Kadınıyla erkeğiyle patronlar sınıfı bizi en azgın biçimde sömürüyor. Yoksulluğa, güvencesizliğe mahkûm ediyor. Sömürü düzeni erkek egemen anlayışı kışkırtıyor. Kadını ikinci sınıf insan yerine koyuyor. Kadına yönelik şiddeti meşrulaştırıyor. Bu nedenle kadına yönelik şiddetin asıl sorumlusu sermayenin sömürü düzenidir. Ama medyanın da yardımıyla bu konuda da bizi aldatıyorlar! Emekçi kadına “senin düşmanın sömürü düzeni değil erkektir” diyorlar.

Şimdi elimizde tuttuğumuz sayfaları çevirelim ve **Dünyadan** köşesinde yer alan **Güney Afrikalı Madencilerin “EŞİTLİK” Grevi** başlıklı haberi okuyalım. İşçi sınıfının kadınları ve erkekleri dayanışma içinde olduğunda, birlikte mücadele yürüttüğünde kadına yönelik şiddet de dâhil olmak üzere emekçi kadınların sorunlarının nasıl da çözüm bulduğuna şahit olalım. Dostumuz kim, düşmanımız kim, bir kez daha görelim. ■

Üç Kıta Beş Grev

Şilili bakır madencilerinden sağlık sigortası ve sosyal güvence için grev

Şili'de devlete bağlı Codelco şirketinin işlettiği Chuquicamata (Çikvikumata) bakır madeninde çalışan işçiler 14 Haziranda greve çıktılar. Toplu iş sözleşmesi sürecinde taleplerinin kabul edilmemesi üzerine grev kararı alan işçilerin en temel talebi, 5 yıllı sınırlı olan sağlık sigortası hakkının tüm işçileri kapsayacak şekilde ömür boyu sağlık sigortasına dönüştürülmesi. İşçiler bunun yanı sıra daha iyi çalışma koşulları, geliştirilmiş emeklilik planı ve eşit muamele talep ediyorlar.

4600 işçinin çalıştığı Chuquicamata madeninde 3 sendika öncülüğünde başlayan ve 3200 işçinin katıldığı grev, Şili hükümetini ve sermaye sahiplerini rahatsız etti. Uzmanların açıkladığı rakamlara göre grev nedeniyle günde 1000 ton bakır madenden çıkarılmıyor ve şirket 5,8 milyon dolar zarar ediyor. Ama zararı bu kadar büyük olan şirket işçilerin taleplerini karşılamaya yanaşmıyor. "İşçilerden madencilik sektörünün gerçeklerini, ticaret savaşları nedeniyle yaşanan sıkıntıları anlamasını belediklerini" açıklıyor. Dünya devi şirket, günde milyonlarca dolar kâr ederken bu kârı işçilerle paylaşmayı aklından bile geçirmiyor. İşçiler çalışma ve yaşam koşullarının düzeltilmesini istediğindeyse onlardan "anlayışlı" olmasını bekliyor. Çölün ortasında bulunan madende çalışan işçiler türlü meslek hastalığıyla boğuşurken, Codelco onlara sağlık sigortasını bile çok görüyor, işçileri kaderine terk etmeyi planlıyor.

Grevin beşinci gününde madene grev kırıcılar getirildi. Polis grev kırıcıları engellemeye çalışan işçilere azgınca saldırdı. Plastik mermilerle, gaz bombalarıyla işçileri yaraladı, gözaltına aldı. Ancak Şilili maden işçileri geri adım atmadı. Bunun üzerine şirket işçilere 14 milyon peso ikramiye, ücret ve diğer ödemelerde %1,2 zam teklif etti. Bu tekliften daha fazlasını yapmayacağını açıkladı. Bas-kılar karşısında işçiler teklifi kabul ederek 28 Haziranda işbaşı yaptı. Ancak işçiler bu sonucun kendilerini tatmin

etmediğini, sağlık sigortası ve emeklilik hakları için mücadeleye devam edeceklerini dile getirdiler.

Şili'de süpermarket işçileri grevde

Dünya genelinde 2 milyonun üzerinde işçi çalıştıran ve dünyanın en çok ciro yapan şirketleri arasında yer alan marketler zinciri Walmart'ın Şili'deki şubelerinde işçiler grevde! Yaklaşık 17 bin işçi, 10 Temmuzda ücret artışı ve iş güvencesi için greve başladı. Şili Walmart Çalışanları Sendikasına üye işçiler 375 marketin 124'ünün çalışmasını tamamen durdurarak Şili tarihindeki en büyük özel sektör grevini gerçekleştiriyorlar. Yeni imzalanacak toplu sözleşmede %4'lük ücret artışı ve iş güvencesi talep ediyorlar.

İşçiler, şirketin otomatik yazar kasalar olarak kasiyerleri işten çıkarmasına ya da daha ağır işlerde çalıştırmasına tepki gösteriyor. Kasiyerlik yerine depolarda ve reyonlarda çalıştırılmaya başlayan işçiler artan iş yüküne karşılık maaşlarının aynı kaldığını ifade ediyorlar. "Dünya dijital bir dönüşümden geçiyor ve bunun bir parçası olmak zorundayız" diyerek kendilerini haklı göstermeye çalışan patronlar, teknolojinin nimetlerini sadece kendileri için kullanmak istiyor. 3 bin işçiyi işten atmayı planlıyor. İşçiler, teknolojik gelişimin sonucunun işten atmalar değil, işçilerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi olması gerektiğini savunuyorlar. İşçiler talep ettikleri %4'lük zam verilene ve atılan işçiler geri alınana kadar greve ve eylemlerine devam edeceklerini dile getiriyorlar.

Şilili öğretmenler genel grevde

Şili'de öğretmenler çalışma koşullarının iyileştirilmesi talebiyle 3 Hazirandan bu yana grevdeler. Şili Öğretmenler Sendikasında örgütlü yaklaşık 80 bin öğretmenin grevine toplumun büyük bir kesimi de destek veriyor. Emekçiler, öğretmenlerin ülke çapında gerçekleştirdikleri kitlesel eylemlere katılıyorlar. Öğretmen grevinin etkisi artarken, hükümet temsilcileri sendika yöneticilerine bir teklif sundu. Ancak grevci öğretmenler 1 Temmuzda bir

araya geldiler ve hükümetin pek çok talebi göz ardı ederek hazırladığı teklifi reddettiklerini açıkladılar.

Öğretmenler, ortaöğretimde tarih, beden eğitimi ve sanat derslerinin zorunlu olmaktan kaldırılmasını da içeren müfredat değişikliğine karşı çıkarken, geçmiş yıllarda ödenmeyen zamların ödenmesini, mesleki sözleşmelerde eşitlik, performans değerlendirmesi uygulamasının ve stresli çalışma ortamının sonlandırılmasını, yeni bir kamu eğitim yasasının hazırlanmasını istiyorlar. “Greve Devam!” diyen öğretmenler, baskı ve tehditlerle yıldırılmaya çalışılıyor. Devlet Başkanı Sebastián Piñera, grevin yasa dışı olduğunu ileri sürdü ve öğretmenlerin derhal sınıflara geri dönmelerini istedi. Grevi bitirmeyen öğretmenlerin maaşlarının ödenmeyeceği tehditleri savuran Milli Eğitim Bakanı ise öğrencilerin “mağdur” olduğunu iddia ediyor ve toplumun greve desteğini yok etmek istiyor. Ancak Şilili emekçiler bunun bir aldatmaca olduğunu biliyor ve öğretmenlerin taleplerinin karşılanmasını talep ediyorlar. Mücadelede kararlı olduklarını ve güçlü bir dayanışmanın olduğunu ifade eden eğitim emekçileri, talepleri karşılanıncaya kadar grevlerine devam edeceklerini belirtiyorlar.

Güney Afrikalı madencilerin “EŞİTLİK!” grevi

Güney Afrika’da bulunan Lanxess bakır madeninde Güney Afrika Ulusal Metal İşçileri Sendikası’na (NUMSA) üye işçiler, madenlerde yaşanan taciz olaylarına “Artık Yeter!” dediler. Daha ucuz işgücü olarak görülen kadın işçilerin de çalıştırıldığı madenlerde, koşullar kadın işçiler için çok daha zorlu. İşçiler uzun süredir tacizci yöneticilerin ceza alması için taleplerini yükseltiyor ancak şirket bu talepleri duymazlıktan geliyordu. 2018’de bir maden şefi, kadın işçilerden birini taciz etmiş ancak bu kez karşısında boyun eğmeyen bir işçi bulmuştu. Maden işçisi kadın olayın peşini bırakmamış, şikâyetinde bulunmuş ve dava açmıştı. Buna karşılık işçinin şikâyetini geri çekmesi için

baskı uygulayan şirket yönetimi, kadın işçiyi tacizci şefle aynı ortamda çalışmaya zorladı. Şirketin bu tutumu üzerine patlayan öfke, madende büyük bir greve dönüştü.

Madendeki erkek işçiler de bu durumu kabul etmeyecek kadın işçilere destek oldular. Madenciler 19-27 Haziran tarihleri arasında hep birlikte madeni işgal ederek, sorumluların ceza alması talebiyle iş durdurdular. 9 gün boyunca soğuk, sert zeminde, aç kalarak ve bakır soluyarak direnen işçiler, sonunda taleplerini kabul ettirdiler. Sendikanın, yapılan görüşmeler sonucunda grevin zaferle sonuçlandığını duyurması üzerine işçiler madenden “EŞİTLİK!” pankartıyla çıktılar. Güney Afrikalı kadın ve erkek maden işçilerinin dayanışması ve yan yana mücadele etmesi başarıyı getirmiş ve oldukça anlamlı bir örnek oluşturmuştur.

Güney Koreli okul çalışanlarından grev

Güney Kore’de kantin, temizlik, idari işler, güvenlik gibi bölümlerde çalışan 60 binden fazla işçi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve iş güvenliği önlemlerinin artırılması talebiyle 3 günlük bir grev gerçekleştirdi. 3 Temmuzda greve başlayan işçiler, 2017’de kurulan hükümetin verdiği sözleri yerine getirmesini istiyorlar. Kore Sendikalar Konfederasyonuna bağlı sendikalara üye işçiler, bunun bir uyarı grevi olduğunu ve dikkate alınmaları gerektiğini vurguladılar.

Kore Öğretmenler Sendikasının (KTU), ailelerin ve öğrencilerin de desteklediği grevci işçilerin güvencesiz, düşük ücretlerle çalıştırıldığı ifade ediliyor. KTU Uluslararası Sekreteri, “Bu işçiler eşitlik çağrısı yapıyor. Kamu sektöründe aynı işkollarında çalışan işçilerle aynı maaşları alacakları adil bir ücret sistemi istiyorlar” diyerek işçilerin yanında olduklarını ifade etti. Aynı ortamda çalıştıklarını belirten öğretmenler, bütün işçilerin işinin eğitime hizmet olduğunu söyleyerek mücadelenin kendi mücadeleleri olduğunu ve her zaman grevci işçilerin yanında olacaklarını belirtiyorlar. ■

Kemal Türkler ve Başı Dik İşçilerin Mücadelesi

İşçi sınıfının mücadele tarihi birçok önemli dersle doludur. İşçi mücadelesinin yükseldiği dönemlere damgasını vuran anlar, eylemler, örgütler ve kişiler vardır. 1960 ilâ 1980 arasındaki dönemde Kavel, 15-16 Haziran 1970, 1 Mayıs 1977 gibi işçi eylemleri, Türkiye işçi sınıfı mücadelesinin köşe taşlarındandır. İşte Kemal Türkler işçi sınıfının görkemli eylemleriyle ayağa kalktığı bu dönemin sembol isimlerinden biridir.

Mücadeleden taviz vermeyen, sendikal örgütlenmeyi işçi tabanına yayan, işçilerle kader ortaklığı yapan ender sendikacılardan biri oldu Türkler. Bu nedenle egemenler 12 Eylül 1980 askeri faşist darbesinin zeminini hazırlarken onu katlettiler. Kemal Türkler öncülüğünde yaratılan sendikal gelenek, bugün hâlâ sermaye sahiplerini ve bürokrat sendikacıları ürkütmeye devam ediyor. Kemal Türkler'le simgelenen bu mücadelecilik anlayış bilinçli işçilereyse güç ve umut veriyor.

1926'da Denizli'de göçmen bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Kemal Türkler, 1954'te Maden-İş'in genel başkanı oldu. Bu tarihten, katledildiği 22 Temmuz 1980'e kadar dürüst, çalışkan, özverili bir işçi lideri olarak mücadelecilik sınıf sendikacılığı anlayışının en önemli temsilcilerinden biriydi. Maden-İş ve DİSK o dönemde işçilerin inandığı, güvendiği güçlü mücadele örgütleriydi. Patronlar sınıfının dayattığı uzlaşmacı sendikacılık anlayışına karşı işçilerin büyük bir güvenle sahip çıktıkları mücadelecilik sendikaları. Peki, işçilerin Kemal Türkler'e, Maden İş'e ve DİSK'e bu denli güvenmesinin nedeni neydi?

1952 yılında kurulan Türk-İş, devlet eliyle kamu ve özel işyerlerinde yetkili kılınan sendikaların konfederasyonuydu. Türk-İş başkanları adeta hükümetin bakanları gibi işçi sendikalarını yönetiyorlardı. Sendika bürokratları, işçilerin örgütlendiği bu yıllarda, işçileri siyaset ve örgütlenmelerden uzak tutmak için adeta sendikaların başına atanmış kontrol memurlarıydı. İşçi sınıfını kendi bağımsız çıkarları çerçevesinde siyaset yapmaktan yani patronlar sınıfı karşısında güçlenmekten alıkoymak istiyorlardı. Kemal Türkler, Türk-İş'in "partiler üstü" siyaset anlayışına karşı çıktı ve sermaye sınıfına karşı işçi sınıfının mücadelesini savundu. Kemal Türkler ve daha son-

ra DİSK'i kuracak sendika liderleri 1961'de Türkiye İşçi Partisini kurdular. Bu dönemde sosyalist örgütlenmeler gelişip serpiliyor ve işçi sınıfı içinde güç kazanıyorlardı.

Kemal Türkler ve arkadaşları mücadelecilik bir sendikal anlayışa can vermek amacıyla, 13 Şubat 1967'de Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu (DİSK) kurdular. İşçiler DİSK'in kuruluşunu coşkuyla karşıladılar ve hızla DİSK'in çatısı altında örgütlendiler. Kemal Türkler'in yönetimi altında DİSK, işçilerin gerçek bir mücadele örgütü haline almıştı. İşçiler DİSK'li olmakla gurur duyuyorlardı. Örgütlerinin mücadele çağrısına coşkuyla karşılık veriyorlardı. DİSK'e bağlı işyerlerinde işçiler düzenli olarak eğitimlerden geçiriliyordu. Bu eğitimlerde işçi sınıfının tarihi, patronlar sınıfına karşı mücadeleleri, hakları, siyasal çıkarları konu ediliyordu, yani işçi sınıfının bilinçlenmesi ve güçlenmesi için eğitimler yapılıyordu. Bu eğitimlerin yapıldığı Gönen tesislerinin inşaatında elinde kürek, alnında terle bizzat Kemal Türkler çalışıyor, çevre halkının derin saygısını ve sevgisini kazanıyordu.

DİSK'in kurulmasıyla işyerlerinde komitelerini oluşturan işçiler, bir araya gelip taleplerini belirliyor, bu talepleri toplu sözleşmelere yansıtıyorlardı. Sonuna kadar taleplerinin arkasında duruyor, geri adım atmıyorlardı. O yıllarda işçi sınıfının mücadelesi ve kazanımları sadece ekonomik alanla sınırlı değildi. İşçiler demokratik haklarına da sahip çıkıyorlardı. İşçiler, 15-16 Haziran 1970'te iki gün boyunca meydanlara inmiş, sendikaları DİSK'in kapatılmasına izin vermemiş, onu patronlara yedirmemişlerdi. Keza demokratik hakları yok etmek üzere kurulan Devlet Güvenlik Mahkemelerine karşı büyük bir direniş sergilemişlerdi.

Bugünün işçi kuşakları Kemal Türkler'i de işçi sınıfının geçmişteki mücadelelerini de unutmamalıdır. Sendikalar işçi örgütleridir ama bugün bürokratlaşmış sendikacıların amacı işçilerin haklarını genişletmek değil, kişisel kariyerlerinin peşinden koşmaktır. Bu bürokrat sendikacılar sendikalardan söküp atılmadan işçi sınıfı ekonomik ve demokratik haklarını geliştiremez. İşte bu doğrultuda, geçmişin deneyimleri ve Kemal Türkler gibi işçi önderlerinin mücadelesi yol gösterici olmalıdır. ■

“Bu da mı Gol Değil?”

■ Kocaeli’den bir kadın işçi

Bir metal fabrikasında çalışan işçilerin eşleriyle sohbet ediyorduk. Sohbet sırasında içlerinden biri şöyle dedi: “Benim eşimin çalıştığı fabrikada işçiler yıllardır mücadele ediyor. Ama durumlar bir türlü düzelmüyor. Sorunlar ne zaman çözülecek, merak ediyorum. Üzülüyorum da eşim için, çok yoruluyor.” Futboldan pek anladığımı söyleyemem ama bu sözler aklıma rahmetli Sadri Alışık’ın canlandırdığı Ofsayt Osman’ın şu sözlerini getirdi: “...Ya bu maç be, tıpkı bir maç. Ama böyle hayat sahasında oynanıyor. Oyuncuları bizleriz. Topumuz da namusumuz, vicdanımız, insanlığımız. Ben Osman. Ofsayt Osman. Söyleyin be, Allah rızası için söyleyin. Gene mi atamadım golü? Bu da mı gol değil be?”

İşçilerin patronlara karşı yürüttüğü mücadeleyi futbola benzetirsek şöyle düşünmek mümkün: Futbol bir takım oyunudur. Takımlar arasında denklik olmazsa zayıf olan takım için yenilgi kaçınılmazdır. Bir takım düşünelim: Oyuncuları küçük yaştan itibaren en profesyonel teknik direktörler tarafından yetiştirilmiş olsun. Bu oyuncular yıllar boyunca idmanlar, antrenmanlar yapmış olsun. Her türlü hava ve zemin şartlarında maça çıkmış, rakibin zayıf ve kuvvetli noktalarını bulma ve oyunu bunları bilerek sürdürme imkânı bulmuş olsun. Üstelik hakemi ve seyirci desteğini yanına almış, bir de daha önce aldığı pek çok lig şampiyonluğu sayesinde moral ve motivasyonu da yerinde olsun. Diğer takımsa takım oyunu oynamaya alışkın olmayan oyuncularından toplama bir takım olsun. Mahalle aralarında top sektirmek, birkaç kez halı saha maçı yapmak dışında futbol oynamaya çok vakti olmamış, daha önce çok güçlü rakiplerle karşılaşmamış bu takımın diğer takıma yenileceği açıktır.

Bu benzetmede ilk takım patronlar sınıfını, ikinci takımsa örgütsüz ve dağınık durumda olan işçi sınıfını sembolize ediyor. Patronlar sınıfı örgütlü ve her türlü deneyime, imkâna, avantaja sahipken, işçi sınıfı örgütsüzse bu maç zaten eşitsiz başlamış demektir. Düşünün ki işçi oyuncularından biri daha maçın ilk dakikalarında topu kaptığı gibi hızla atağa geçiyor. Ama karşı taraf çok güçlü, işçiyi kaleye varmadan durduruyor. Takım arkadaşları

yardıma koşuyor ama nafile. İşçiler ne zaman atağa geçse hakem (hükümet) işçi takımına bol miktarda ofsayt, sarı kart, kırmızı kart göstermeye hazır. Sonuçta işçi takımının çabaları sonuçsuz kalıyor. Bu durumda “bu da mı gol değil?” demek, başarılı bir sonuç alınmadığına üzülme mi diğer maçlara gerçek bir takım gibi hazırlanmak mı doğru olur? Hiçbir başarı tesadüf değildir. İşçiler ne zaman örgütlenir, birbirine güvenir, takım oyunu oynar ve “seyirci desteğini” (yani sınıf dayanışmasını) arttırırsa o zaman kazanmaya başlar. Maç işçiler ve patronlar sınıfı arasında olduğunda kolay başarı yoktur, kolay sonuç almak yoktur.

Bu gerçek genellikle unutulur. Sorunlar karşısında bir şeyler yapmak gerektiğini düşünen işçiler bir araya gelir ve en kolay yoldan, hızlıca çözüm bulmak isterler. Meselâ hiçbir hazırlık yapmadan sendikalaşma sürecini başlatır, sendikaya üye olunca her şeyin hemen düzeleceğini düşünürler. Oysa bu düşünce hayatın gerçekliğine tamamen aykırıdır. Patronlar baskıları arttırır, hemen sonuç bekleyen işçiler, ufak bir olumsuzluk yaşandığında moral bozukluğu yaşar, “bu da mı gol değil” diye düşünen Ofsayt Osman gibi dertlenir, şaşkınlık yaşar, “neyi eksik bıraktık” diye düşünmez.

Oysa bize gereken sabır, emek, bol antrenman ve iyi bir teknik direktördür. İyi bir teknik direktör (bu da işçi örgütleri ve meselâ ÜİD-DER’dir) işçileri gerçek bir takım haline getirir. Onlara geçmiş maçların neden kaybedildiğini ya da kazanıldığını gösterir. Yenilgilerden gereken dersleri çıkararak zafere nasıl gidileceğini gösterir. Bizler işçi sınıfı olarak bir takımsak eğer, neden gol atamadığımızı, yediğimiz gollere şaşırmanın, hayıflanmanın bize faydası olmayacaktır. Bilmeliyiz ki karşı takım örgütlü, antrenmanlı ve hakem onlardan yana. Tam da bu nedenle bizim de bir o kadar antrenmanlı, örgütlü olmamız gerekiyor. Unutmayalım ki futbol bir takım oyunudur. Bireysel, takım arkadaşlarından kopuk her çalım, her şut kendi kalemize gol olarak geri dönecektir. Bu uzun soluklu maçta galibiyeti ancak sahada ve tribünde örgütlü olmak, birlikte ve tek ses olmak getirecektir. “Bu da mı gol değil be” demeden önce tüm bunları göz önünde bulundurmamız gerekir. ■

“İş Kazası mı?”

■ İstanbul/Tuzla'dan bir işçi

Ben yaklaşık 5 yıldır iş güvenliği uzmanı olarak çalışıyorum. Bugüne kadar birçok işyerinde iş güvenliği eğitimleri gerçekleştirdim. İş güvenliği eğitimlerinde, eğitim öncesinde ve sonrasında testler yapıyoruz. Soruların içerisinde “hangi durumlar iş kazası sayılmaz” diye bir soru var.

Birçok işçi soruları cevaplarken “servisle işe gelirken veya eve giderken geçirilen kazalar” ve “işyerinde sigara molasında geçirilen kazalar” şıklarını işaretliyor. Yani işçi arkadaşlarımızın birçoğu hangi durumların iş kazası olduğunu bilmiyor. Eğitim esnasındaki sohbetlerde “bugüne kadar iş kazası geçiren oldu mu?” diye soruyorum. “Kendi dikkatsizliğimden elimi makineye kaptırdım, bu iş kazası sayılmaz” gibi cevaplar veren birçok işçi arkadaşşıma denk geldim. Elini makineye kaptırdığı halde bu durumun iş kazası olmadığını düşünüyor işçi arkadaşlarımız. Bu durum patronların da işine geliyor. Hakkını bilmeyen, iş kazası sonrası neler yapacağını bilmeyen işçiler patronlar karşısında sessiz kalıyorlar ve haklarını koruyamıyorlar.

Uzun zamandır iş güvenliği uzmanlığı yaptığım için dönem dönem iş güvenliği uzmanı veya işyeri hekimi arkadaşlar arayıp, “fabrikada şöyle bir şey olmuş iş kazası sayılır mı?” diye soruyorlar. Bazı sorular karşısında hayretler içerisinde kalıyorum. Bir gün iş güvenliği uzmanlığı yapan arkadaşlardan biri beni aradı. “İşyerinde mola saatinde işçi makineye elini kaptırmış, bu durum iş kazası sayılır mı?” diye soruyor. Telefonda uzman arkadaşına “şaka mı yapıyorsun?” dedim, “işyerinde ve makede gerçekleşmiş bir kazadan bahsediyorsun; bir de bu iş kazası sayılır mı diye soruyorsun. Bir iş güvenliği uzmanı nasıl olur da fabrikada yaşanan böyle bir kazanın iş kazası olup olmadığını bilmez?”

İşverenler de kaza olunca arayıp bu durum iş kazası sayılıyor mu diye soruyorlar. Bir gün fabrikalardan birinde işçi sıcak olarak çalışan bir makineye elini kaptırıyor

ve eli kötü bir şekilde yanıyor. Patron aradı, “İşçi kendisini elini makineye sıkıştırdı, bu iş kazası sayılmaz” diyor. “Bu kazada bizim ne suçumuz var? Makede çalışırken elini niye makineye sokmuş?” diye soruyor. Fabrikaya gidip makineye inceledim sonra patronun yanına çıktım. “Bu iş kazasında %100 sorumlu olarak siz görünüyorsunuz” dedim. Patron kızgın bir şekilde “neden ben sorumlu olayım? Adam elini oraya sokmayacağını bilmiyor mu?” dedi. 2 işçinin çalıştığı bir makede kaza gerçekleşmişti, fakat makine kontrolünü tek kişi yapıyordu. Ayrıca el veya parmakların sıkışmasına neden olabilecek kısımlar kapatılmamış veya fotosel (ışıklı) bir sensörle önlem alınmamıştı. Bu durumları patrona anlattım. İşçi istese de elini makineye sıkıştıramayacak şekilde makine dizaynının olması gerektiğini söyledim. “Siz hiçbir önlem almamışsınız” dedim. Patron “olur mu, ‘elini sıkıştırma’ diye uyarı levhası astım” dedi. Patronlar hiçbir önlem almadan tüm sorumlulukları üzerlerinden atmak istiyorlar. Çoğu kez yaşanan kazalarda işçilerin gözlerini korkutuyorlar, “sakın işyerinde olduğunu söyleme evde olduğunu söyle” diyorlar. Birçok işçi arkadaşımız da hastaneye gittiklerinde kazanın evde veya dışarıda başına geldiğini söyleyerek iş kazası tutanağı tutturuyorlar.

İSİG Meclisinin açıkladığı verilere göre 2019 yılının ilk 6 ayında en az 840 işçi iş kazalarında yaşamını yitirmiş. Bizler örgütlenmezsek bu ölümler artarak devam edecekler. Bizi kurtaracak tek şey örgütlü mücadeledir.

Örgütsüz olan işçiler haklarını bilmiyorlar, bilseler bile seslerini çıkaramıyorlar. Kendini işçi olarak görmeyen iş güvenliği uzmanı veya işyeri hekimleri de patronlar gibi düşünerek tüm kazalarda işçileri suçluyorlar. Bazen o kadar ileri gidiyorlar ki “oh olsun, ben ona kaç kere öyle yapma dedim, beni dinlemedi, başına bu geldi” diyebiliyorlar. Hangi işkolunda çalışırsak çalışalım bizler işçi sınıfının birer parçasıyız ve örgütlenmekten, birlikte hareket etmekten başka bir çıkar yolumuz yok. ■

“Sosyalleşmeye, Tatile Köpeğin de İhtiyacı Var”

■ İstanbul/Beylikdüzü’nden bir kadın işçi

Çalıştığım fabrikanın bahçesinde patronun iki köpeği var. Köpeklere özenle bakım yapılıyor. Geçen aylarda dişi köpek dokuz yavru dünyaya getirdi. Yavru köpekler sayesinde patron öğlen yemeğinde bize tatlı dağıttı. İşçi arkadaşlardan biri “ulan insanın köpek olası geliyor. Bu ne özen arkadaş, tabii ben de hayvanları severim ama patronlar köpeklere verdikleri değeri biz işçilere de verse ya” deyiverdi. Bu kadar yavrunun fabrikanın bahçesinde bakımı zor olduğu için patron güvendiği kişilere birer ikişer dağıttı yavruları. Verdikleri kişilerden de iyi bakıp bakmadıklarına dair ayda bir fotoğraf istedi. Sadece bir yavru annesinin yanında kaldı. Aradan 4 ay geçti yavru köpek kocaman oldu. Patron da kardeşleri gittiği için tek kalan yavrunun sosyalleşmesi için köpek oteline tatile gönderdi. Köpeklerle ilgilenen abi bize köpek oteline yerleşen yavrunun resimlerini gösterdi. “Köpeklerin de ihtiyacı var tatile, sosyalleşmeye” deyince işçi kadınlardan biri de “abi bizim de tatile, sosyalleşmeye ihtiyacımız var, köpeğin yerinde olmak isteriz” dedi ve kahkahalar patladı.

Bu aralar çok yoğun çalışıyoruz her gün fazla mesaiye kalıyoruz. İşçi arkadaşlar yeri geliyor tuvalete gidemiyor. İş başında konuşurken bir kadın arkadaş “bu ne ya, çok yoruldu, kendimi hayvan gibi hissediyorum. Hani köpeği bağlarsın ya bir yere gidemez, biz de bir yere gidemiyoruz. Ellerinden gelse nefes almayın diyecekler” dedi. Hemen yanındaki arkadaş da “öyle deme kız patron duymasın gücenir sana, köpeğini tatile gönderdi sosyalleşsin diye. Köpek deyip geçme, ben işten güçten fırsat bulamıyorum çocuklarımı alıp parka götürüyüm de çocuklarım da biraz sosyalleşsin” dedi. Ağlanacak halimize güldük. Patronlar işçileri üç kuruşa canı çıkıncaya kadar çalıştırıyorlar. Aldığımız ücretle ancak karnımızı doyuruyoruz. Bir insanın bu dünyada sadece karnının doyması yeterli olur mu? Yaşamak sadece nefes almak değil ki! İşçiler olarak çalışıyoruz, üretiyoruz, bütün güzelliklere emek veriyoruz. Bizler de insan gibi yaşamak, ailemizle sevdiğimizle tatile gitmek, sosyalleşmek istiyoruz. Fakat patronların düzeni bu şekilde sürdükçe insan yerine konulmayacağız. İşçiler yaşanacak bir dünyayı ancak örgütlenip mücadele ederse kurabilir. ■

“Girişimci Amil Beyler” İş Başında!

■ İstanbul/Sefaköy’den bir öğrenci

Yaşadığımız kapitalist sömürü düzeninde gün geçmiyor ki yeni bir rezalet duymayalım, gün geçmiyor ki çürümüşlüğün kokusu burnumuzun direğini kırmasın! Sırf para kazanma ve daha çok kâr elde etme dürtüsüne dayalı kapitalist sistemin insanları ne hale getirdiğine dair önümüze her gün onlarca haber akıyor. Bizler de her gün kapitalizmin nasıl da kokmuş bir bataklık olduğunu daha iyi görüyoruz. Görüyoruz, çünkü biz ÜİD-DER’li öğrencileriz. Eğitimin nasıl ticari amaçlar uğruna yozlaştırıldığını, okulların kâr hırsı uğruna nasıl ticarethanelere çevrildiğini konuşuyoruz. İstanbul’da Beykoz Anadolu Lisesi’nde 2004 yılında yaşanan fakat yeni ortaya çıkan bir olay, aslında konuştuğumuzun ne kadar doğru olduğunu gösterir nitelikte!

2004 yılında dönemin okul müdürü Osman Bey tarafından okulun bodrum katı bir tekstil firmasına 5 yıllığına kiraya verilmiş ve uzunca bir süre burada üretim yapılmış. Konunun ortaya çıkmasının ardından da İl Millî Eğitim Müdürlüğü kiracı firmaya ve okul yönetimine ihtarname yollayarak üretim alanının boşaltılmasını istemiş. Yerel mahkeme kiralanan alanın boşaltılmasına karar verirken kiracı firma, temyize gitmiş ve üst mahkeme tarafından haklı bulunmuş. Mahkemeden, kiracı firmaya zarara uğratıldığı gerekçesiyle hem 8,5 milyon lira ödeme yapılması, hem de eski yerine taşınması kararı çıkmış! Millî Eğitim Bakanlığı’nın “Biz bu parayı

ödeyemeyiz, okul yönetimiyle halledin” demesi üzerine de geçtiğimiz günlerde Beykoz Anadolu Lisesi’ne icra memurları gönderildi. Okulda öğrenim gören yaz okulu öğrencileri ise bahçenin dışına çıkarıldı. İcra, araya giren insanlar sayesinde durdurulup konu “tatlıya” bağlansa da okul yönetimi bodrum katı yeniden atölyeye çevirmek için çalışmalara başlamış! Haa unutmadan! Osman Bey şu an ne yapıyor diye soracak olursanız; kendileri başka bir devlet okulunda halen müdürlükle iştigal ediyorlar!

Dostlar, hikâye gibi gelen bu olay bana yıllar önce izlediğim ve tamamen kurgu olan bir diziyi, “Hayat Bilgisi” dizisini anımsattı. Orada da para sayma makinesini ve para kasasını çok seven bir okul müdürü, Amil Bey vardı. Amil Bey, kantin işletiyor, paraları cebine indiriyordu. Okul bahçesinde öğrenciler top oynayamıyorlardı çünkü Amil Bey, bahçeyi otoparka çevirmişti. Park eden araçlardan “döner sermayeye katkı” diyerek ücret alıyordu. Fakat ne hikmetse biriken sermayeler dönüyor dolaşüyor ve Amil Bey’in cebine giriyordu! Görüyoruz ki kapitalizm denen bu kokmuş bataklıkta bizi güldürmek için kurgulanan dizi senaryoları bile gerçekleşebiliyor. İnsanın “pes!” diyesi geliyor! Böylesi hadiseler kapitalizmin akıl dışı olduğunu, kutsal denilen eğitimin nasıl da ticarete döküldüğünü gösteriyor bizlere. Bizler de özellikle işçi sınıfının gençleri olarak bu akıldışı sisteme karşı öfkemizi bilemeli ve mücadeleye katılmalıyız. ■

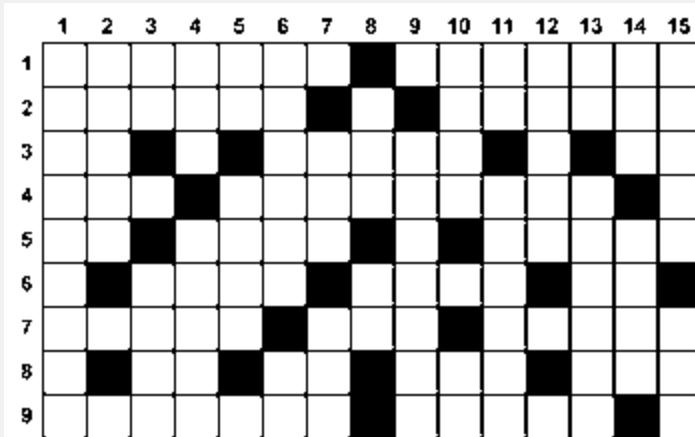
Emek Tadında Bir Dünya

bir dağ zirvesidir umut
dik bir yamaç, sarp bir kayalıktır başı göklere değen
her yandan yol çıkmaz zirvesine
usul usul, adım adım, emek emek çıkılır patika
yollarından
dağ keçisi kıvraklığı, Eyüp sabrı ister ulaşmak için
zirvesine
şimşekler çakar peygamber çiçeği mavisi gözlerinde
kirkpiklerinde; beyaz gelinlik giymiş bulutlar salınır
göklere dost, bulutlara kardeştir fırtınalar koparan
tepesi
mağrur ve yalnızdır
gönlü bol, eli açıktır
isteyene, istendiği kadar verir yüreğinden
ama asla eli boş göndermez kapısına geleni
yol açar sarp yamaçlarından
durdurur dünya deviren fırtınaları
ya da uzatıp güçlü kollarını
yüreğinin en kuytu yerinde yer açar
savrulup gitmesin diye umutsuzluk denizine
bitmez tükenmez bir varoluş kaygısıdır
ipek böceğinin kelebek olma kavgasıdır kozasında
yere düşmüş tohumun yekini yekini toprağı yırtmasıdır
daha yüzlerce yıl yaşamak için
güneş güneş yanan tarlaların yağmur yağmur sevdasıdır

yüreğine su serpilen
başak sarısı berekettir paylaşıldıkça bereketlenen
yorulup yıkılmışın dizinde dermandır
binlerce kilometre gitmek için dere tepe yolları
bir dağ zirvesidir umut
zirvesinde kartalların kanat açtığı
yuva yaptığı el ayak ulaşılmazlarında
Ferhat'ın dağları deviren sevdası
Spartaküs'ün öfkesidir egemen sınıflara karşı
ellerinde meşaledir ışık ışık yürüyenlerin
alev alev yanarken yürekleri
fabrika bacalarından tüten emektir
devrimci militanın inancıdır
Prometheus'un ateşidir tanrılardan çaldığı
o yaşamın kendisi
filiz filiz büyümesi fidanın
çarkların herkes için dönmesidir
kara Afrika'da çocukların
Filistin'de isyanın
emek emek alnteri dökenlerin,
yürek yürek çoğalttıkları ÖRGÜTLERİDİR
EMEK TADINDA BİR DÜNYA KURMAK İÇİN

Ziya Egele

İşçinin Bulmacası

Soldan Sağa

- İşçilerin dayanışma ve mücadele örgütü. İşçilerin işten atılmalarına, hak gasplarına karşı direnmeleri.
- Bir şeyi oluşturan parçaların kendi aralarında ve parçalarla bütün arasında bulunan uygunluk. Temelsiz, eğreti yapı.
- Müzikte bir nota. Radyo dalgalarının yankısını alarak cisimlerin yerini ve uzaklığını bulabilen cihaz. Bir değer yaratan emek.
- Yüksek hızlı tren için kullanılan kısaltma. Dinlenme.
- Resmi haber ajansı. Boyut. Tasvip etme.
- Başlangıcı belli olmayan zaman, öncesizlik. Onay. Şaşma anlatan bir söz.
- Ege denizine kıyısı olan bir şehir. Cet. İki ağaç arasına asılarak kurulan, ağdan yapılmış yatak.
- İkel benlik. Televizyon. Meslek Yüksek Okulu kısaltması. Kayınbirader.

- En az anlamında İngilizce sözcük. Yoğurdun sulandırılıp çalkalanmasıyla yapılan içecek.

Yukardan Aşağıya

- İnsanın insanı sömürmediği, sınırların ve devletlerin olmadığı, barış ve refahın hâkim olduğu, tüm insanların özgürlük ve eşitlik koşullarına kavuştuğu toplum...
- Filistin'de bir kent.
- Olumsuzluk ön eki. Güvenli.
- Kalıtımın maddi temeli olan ve kromozomları oluşturan maddenin kısa yazılışı. Ortadoğu'nun kadim halklarından biri.
- Köpek. İspanya ve Portekiz'in yer aldığı yarımada.
- Az insanın barındığı, genellikle kır durumunda olan yer. Yazıklar olsun anlamında biz sözcük.
- Acil Tıp Teknisyenleri için kullanılan kısaltma. Alışveriş merkezi kısaltması.
- Değersiz, sıradan. Küçük bitki.
- Yarı açma.
- Aklama, temize çıkarma...Yüzyıl kısaltması.
- Eski Mısır inancında güneş tanrısı. Gür ve ses çıkararak akan su.
- Bir topluluğun ileri gelenleri, büyükler, üstler.
- Sodyumun simgesi. Yaklaşık olarak değerlendirme.
- Bir rakam. Beraber, birlikte.
- Görkem. İslandığı zaman kolayca biçimlendirilebilen yumuşak ve yağlı toprak.

Geçen Bulmacanın Çözümü

İşçilerin Sordukları/73

Yargıtay'dan gece vardiyası ile ilgili emsal karar

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi geçtiğimiz haftalarda sürekli gece vardiyasında çalıştırılan işçiler için emsal olabilecek önemli bir karara imza attı.

Gaziantep'te bir otelde sürekli gece vardiyasında çalışan bir işçi bunun yarattığı sağlık sorunları nedeniyle işverene gündüz vardiyasına geçmek istediğini defalarca bildirmiş ancak talebi kabul edilmemişti. İşçi istifa etmek zorunda kalmış ve mahkemeye başvurarak haklı nedenlerle işten ayrıldığını belirtmiş, hak ettiği kıdem ve ihbar tazminatı ile çeşitli alacaklarının işverence ödenmesini talep etmişti. Ancak işveren mahkemedeki savunmasında işçiyi kahvaltıcı olarak işe aldığını, işçiyi gece vardiyasında çalıştırmak zorunda olduğunu, istifa ettiği için işçinin tazminat hak etmediğini ileri sürmüştü. Davanın görüldüğü Gaziantep 3. İş Mahkemesi işvereni haklı bularak işçinin kıdem tazminatı alacağını ödenmesini reddetmişti. Bunun üzerine işçi davayı temyize taşıdı ve 22. Yargıtay Hukuk Dairesi yerel mahkemenin kararını hatalı bularak bozdu. Yargıtay İş Kanununun 24. maddesine göre, işçinin iş sözleşmesini haklı nedenle feshettiğine ve kıdem tazminatının ödenmesi gerektiğine hükmetti.

Yargıtay kararı ne anlama geliyor?

Kararda, davalı işverenin işçinin görevinin kahvaltıcılık olduğunu, gece çalışmak istemediği için iş sözleşmesini istifa ederek feshettiğini savunduğu hatırlatıldı. Yerel mahkemenin, "istifa dilekçesinin zorla imzalandığının ispatlanamadığı, davacının kahvaltıcı olarak işe alındığı, bu işin gece çalışmasını gerektirdiği, ayrıca tanık anlatımlarında işçinin gündüz çalışma isteği kabul edilmeyince işten kendisinin ayrıldığı anlaşıldığından davacı tarafından yapılan feshin haklı sebebe dayanmadığı" sonucuna varmasının hatalı olduğu dile getirildi. Yargıtay ayrıca işçinin sürekli gece çalıştığı için kendi isteğiyle işten

ayrılmak zorunda olduğunu dilekçeyle beyan ettiğini, bu dilekçenin istifa olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığını belirtti. İşçinin istifa dilekçesinde gerçek iradesinin ne olduğunun araştırılması gerektiğine dikkat çekti. Çalışma koşullarının düzeltilmesini isteyen işçilere baskı uygulandığı ve istifaya zorlandıkları düşünüldüğünde bu vurgular son derece önemlidir.

Kararda, "Davacının çalıştığı mutfak bölümünde postalar halinde çalışma yapıldığı dosya kapsamında sabit olup sadece davacının kahvaltıcılık görevi adı altında çalışma postalarının dışında tutulması ilgili mevzuat ilke ve esaslarıyla bağdaşmamaktadır. Bu itibarla işyerinde postalar halinde çalışma yapıldığı sabit olmasına rağmen davacının sürekli aynı postada çalıştırılmasının ilgili yasal düzenlemelere aykırı olduğu, bu aykırılığın giderilmesine yönelik talebin işverence yerine getirilmemesinin çalışma şartlarının uygulanmaması anlamına geleceği değerlendirilerek davacının iş sözleşmesinin İş Kanunu'nun ilgili maddesi çerçevesinde haklı sebeple feshedildiğinin kabulü gerekir" denildi. Kararda, "4857 sayılı İş Kanunu'nun 69. maddesi uyarınca, gece çalışması nedeniyle sağlığının bozulduğunu raporla belgeleyen işçiye işveren, olanakların elverdiği ölçüde gündüz postasında durumuna uygun bir iş verir. İşin niteliği ve yürütümü, iş sağlığı ve güvenliği göz önünde tutularak gece ve gündüz postalarında iki haftalık nöbetleşme esası da uygulanabilir" vurgusu yapıldı.

Bu karar işverenlerin "işin niteliği" bahanesiyle işçileri sürekli gece vardiyasında çalıştıramayacağı anlamına gelmektedir ve önemlidir. Benzer şekilde çalıştırılan işçiler haklarını bilerek ve birlikte hareket ederek daha iyi çalışma koşulları sağlanmasını talep etmelidir. Öte yandan aynı gerekçelerle işten ayrılmak zorunda bırakılan işçiler "istifa dilekçesi imzaladım, mahkemeye başvurmam olanaksız" diye düşünmemeli, haklarının takipçisi olmalıdır. ■

Çantalar, Kürkler ve Kanlı Ellер

Üretimi kölelerin yaptığı, efendilerin sefa sürdüğü toplumlarda hiç kimse kölelerin ve efendilerin eşit ve haklarının aynı olduğunu savunmazdı. Efendi kölenin sahibiydi, üzerinde her türlü tasarruf hakkına sahipti. Efendinin “üstün” olduğu giyiminden kuşamından, yediğinden içtiğinden, davranışından yaşamından, sahip olduklarından ve haklarından belliydi. Bir köle efendi gibi giyinemez, efendi gibi davranamazdı. Derebeyi ile serfin, sultan ile tebaasının da eşit olduğunu savunan olmazdı. Sömüren ile sömürülen, ezen ile ezilen sınıftan olanlar daha ilk bakıştan ayırt edilebilirdi.

Tarih ilerledi ve Avrupa’da ortaya çıkan kapitalizm tüm dünyaya yayıldı. Sermayenin, üretim araçlarının, zenginliğin ve gücün sahibi olan patronlar sınıfı efendi, işçilerse zamanın köleleri oldu. Kralları, soyluları devirip egemen sınıf olan burjuvazi, 1789 Fransız devriminde yoksul insanları “eşitlik, özgürlük, kardeşlik” diyerek peşine takmıştı. Tüm insanların eşit olduğunu söyleyen bildirgeler, kanunlar çıkarmıştı. O günden sonra egemen sınıfın ve ezilen sınıfın mensuplarını kolayca ayırmayı sağlayan taçlar, tahtirevanlar, armalar gibi soyluluk sembolleri pek çok ülkede ortadan kalktı. Ama eşitsizliğin bazı sembolleri ortadan kalktı diye eşitsizlik ortadan kalkmadı. Eski sembollerin yerini yeni semboller aldı.

Bugün içinde yaşadığımız toplumda zenginliğin, statünün, şaşaanın, büyüklüğün sembolü olarak en pahalı markaların otomobilleri, pırlantaları, saatleri, kürkleri, çantaları kullanılıyor. Meselâ yasalar ve haklar konusunda “eşit” oldukları iddia edilen fabrika işçisi kadın da aynı fabrikanın sahibi kadın da çanta taşıyor. Yine meselâ yoksul bir emekçi kadının ya da Emine Erdoğan’ın elinde de çanta görürüz. Burada bir benzerlik var evet, ama emekçi kadının çantası 50 lira civarındayken Emine Erdoğan’ın ya da Trump’ın eşi Melania Trump’ın çantası 50 bin dolar! Emine Erdoğan’ın timsah derisinden Hermes marka çantası bugün itibarıyla bir asgari ücretlinin 141 ayda eline geçen paraya eşit! Üstelik timsahların derisinin canlı canlı yüzülerek üretildiği söylenen çanta, Melania Trump’ın ve

Emine Erdoğan’ın sahip olduğu çantalardan sadece biri!

Bugün küçük bir çocuğa dahi sorsak çantanın birkaç parça eşya taşımak için kullanıldığını söyler. Çanta çantadır! Fakat kapitalist sistemde basit bir çanta paraya ve güce sahip olduğunu göstermenin yolu, gösteriş ve şatafatın nesnesi haline getiriliyor. Karakter özelliklerine, ahlâki değerlerine, niteliklerine bakılmaksızın o çantaya sahip olanlar, olmayanlardan üstün sayılıyor. Emekçi insanların yüzüne kapanan kapılar onlar için ardına kadar açılıyor. Sokakta köpeğe eziyet edenler haklı olarak kınanıyor ama bir çanta ya da kürk için hayvanlara işkence eden ve öldürenlere kimse dokunmuyor.

Bu ne yaman çelişkidir! Bu nasıl haksız, adaletsiz, insanlık dışı, kepaze bir sistemdir! Çantalar, kürkler, çeşit çeşit kıyafetler için canlı canlı derisi yüzülen, işkence edilen timsahlar, leoparlar, tilkiler, foklar... Zenginler taksın takıştırın, zevkusefa içinde yaşasın, şatafatlarını sergilesin diye öldürülen hayvanlar, madenlerde çalıştırılan çocuklar, iş cinayetlerinde katledilen işçiler, milyarlarca yoksul insan, daha eskimeden atılmış son teknoloji ürünler, yağmalanmış, kirletilmiş ormanlar, denizler, çöp dağları, savaşlar, kurşunlar, bombalar... Kapitalist sistemin doğasında kan var, egemenlerin elinde kan var!

Sahip oldukları şatafatlı yaşamı, takip takıştırdıklarını, lüks eşyalarını, tüm servetlerini işçileri sömürerek elde edenler bize üstünlük taşıyorlar. Milyarlarca yoksul işçi ve emekçiden daha değerli olduklarını düşünüyorlar. Sonra da dönüp bize aza kanaat etmenin ne kadar erdemli bir tutum olduğundan bahsediyorlar. Elimizdekiyle yetinmemizi istiyorlar. Ekonomik kriz koşullarında biz emekçilere tevazuyu öğütüyorlar, hatta israftan kaçınmamızı salık veriyorlar. Sömürü düzenlerini korumak için yapmayacakları şey, söylemeyecekleri yalan yok!

Kardeşler, bu çürümüşlüğe boyun eğebilir miyiz? Çocuklarımızın, torunlarımızın böyle bir dünyada yaşamasını kabullenebilir miyiz? Sömürünün, sınıfların olmadığı, insanların eşit ve mutlu olduğu, doğayı sevip koruduğu bir dünya kurmak için emek vermeye değmez mi? ■